

Valtioneuvoston asetus tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1 Yleistä

Tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2010/63/EU), jäljempänä *direktiivi*, tuli voimaan 1.1.2013. Suomen osalta direktiivi on pantu täytäntöön pääosin tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetulla lailla (497/2013), jäljempänä *koe-eläinlaki*, ja sitä tarkentavalla valtioneuvoston asetuksella tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta (564/2013), jäljempänä *koe-eläinasetus*. Komissio on antanut Suomelle 11.10.2019 virallisen huomautuksen, joka koskee direktiivin täytäntöönpanoa. Komissio katsoo, että direktiivin täytäntöönpanossa on puutteita sekä Manner-Suomen että Ahvenanmaan maakunnan osalta.

Suomen hallitus on 11.12.2019 komission viralliseen huomautukseen antamassaan vastauksessa sitoutunut muuttamaan kansallista lainsäädäntöään suurelta osin komission edellyttämällä tavalla. Komission virallisessa huomautuksessa esiin tuomien direktiivin täytäntöönpanoon liittyvien puutteiden korjaamiseksi on tarpeen muuttaa myös koe-eläinasetusta.

2 Muutokset

Koe-eläinasetukseen tarvittavat muutokset ovat pitkälti teknisluonteisia muutoksia ja tarkennuksia. Muutokset liittyvät tieteellisessä tarkoituksessa käytettäviin eläimiin, laitoksiin sekä eläinten hoitoa ja pitoa koskeviin vaatimuksiin sekä henkilöstöä koskeviin vaatimuksiin.

3 Vaikutukset

Ehdotettujen muutosten teknisen luonteen vuoksi muutoksilla ei odoteta olevan juurikaan vaikutuksia asetuksen soveltamiseen. Ehdotetuilla muutoksilla ei ole taloudellisia vaikutuksia.

4 Pykäläkohtaiset perustelut

1 §. Laitokselle asetettavat vaatimukset. Pykälässä säädetään laitokselle asetettavista yleisistä vaatimuksista.

Pykälän 2 momentissa säädetään laitteiden ja välineiden säilyttämistä, puhdistusta ja huoltoa varten sekä rehujen, kuivikkeiden ja muiden aineiden sekä kuolleiden eläinten ja jätteiden säilyttämistä varten tarvittavista laitoksen aputiloista. Säännöksellä on pantu täytäntöön direktiivin liitteen III A jakson 1 kohdan 4 alakohdan c alakohta. Säännöstä täsmennettäisiin vielä direktiivin tarkoittamalla tavalla eläinperäisten jätteiden hävittämistä koskevilla vaatimuksilla viittaamalla muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveystieteellisiin sääntöihin sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1069/2009 ja eläimistä saatavista sivutuotteista annettuun lakiin (517/2015).

Pykälän 5 momentissa säädetään laitoksen tilojen suunnittelua ja hoitoa koskevista vaatimuksista. Tilat on suunniteltava ja niitä on hoidettava siten, että niihin ei pääse asiattomia henkilöitä eivätkä eläimet pysty tunkeutumaan niihin tai karkaamaan niistä. Lisäksi laitoksessa on oltava suunnitelma eläintilojen huollosta ja kunnossapidosta. Säännöksellä on pantu täytäntöön direktiivin liitteen III A jakson 1 kohdan 1 alakohdan a alakohdan kohdan toista virkettä ja 1 kohdan 1 alakohdan b alakohtaa. Säännöstä täsmennettäisiin direktiivin tarkoittamalla tavalla siten, että suunnitelman tulisi koskea paitsi eläintiloja, myös niissä olevien laitteiden huoltoa ja kunnossapitoa.

3 §. *Eläintilojen olosuhteet.* Pykälässä säädetään eläintilojen ympäristöolosuhteista kuten ilmanvaihdosta, lämpötilasta, valaistuksesta ja melutasosta sekä eläinten hyvinvoinnin kannalta tarpeellisista vara- ja hälytysjärjestelmistä.

Pykälän 1 momentissa säädetään eläintilojen ilmanvaihdosta ja lämpötilasta. Eläintilojen ilmanvaihto ja lämpötila on säädettävä sopivaksi siellä pidettävien eläinlajien ja ikäryhmien mukaan. Momentin säännöksillä on pantu täytäntöön direktiivin liitteen III A jakson 2 kohdan 1 alakohdan a alakohtaa. Säännöstä täsmennettäisiin vielä direktiivin tarkoittamalla tavalla siten, että siinä mainittaisiin ilmanvaihdon lisäksi nimenomaisesti eläintilojen eristyksestä ja lämmityksestä.

Pykälän 2 momentissa säädetään kalojen ja muiden vesieläinten olosuhdevaatimuksista. Säännöksellä on pantu täytäntöön direktiivin liitteen III A jakson 3 kohdan 5 alakohdan c alakohtaa. Säännöstä täsmennettäisiin vielä direktiivin tarkoittamalla tavalla siten, että siinä mainittaisiin kalojen lisäksi nimenomaisesti myös matelijat ja sammakkoeläimet.

Pykälän 5 momentissa säädetään eläintilojen vara- ja hälytysjärjestelmistä sekä erityistilanneohjeistuksesta direktiivin liitteen III A jakson 2 kohdan 4 alakohdan mukaisesti. Momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan eläintiloissa on varauduttava tulipaloihin, sähkökatkoksiin ja muihin vastaaviin eläinten hyvinvointia uhkaaviin häiriötilanteisiin. Lisäksi momenttia täsmennettäisiin direktiivin tarkoittamalla tavalla siten, että ohjeiden erityistilanteissa toimimiseen tulisi olla näkyvästi esillä.

4 §. *Virikkeet ja kuivikkeet.* Pykälässä säädetään eläimille tarjottavista virikkeistä, nukkumapaikoista ja kuivikkeista sekä siitoseläimille tarjottavasta mahdollisuudesta pesän rakentamiseen.

Pykälän 1 momentin mukaan eläimen käytettävissä on oltava monipuolista tilaa, jossa eläin voi toteuttaa erilaisia käyttäytymistarpeitaan. Lisäksi eläimen tulee voida vaikuttaa ympäristöönsä tai tehdä sen suhteen valintoja, jotta voidaan vähentää stressistä johtuvaa käytöstä. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin direktiivin tarkoittamalla tavalla siten, että käytössä tulisi olla sopivia ympäristövirikkeitä. Lisäksi laitoksessa tulisi olla käytössä virikkeellistämismenetelmiä, jotka mahdollistavat eläimille erilaisten lajityypillisten toimintojen toteuttamisen, kuten lajille ominaista liikuntaa, ravinnon etsintää, toimintaa ja ongelmanratkaisutehtäviä. Näitä koskevista vaatimuksista säädetään direktiivin liitteen III A jakson 3 kohdan 3 alakohdan b alakohdassa.

5 §. *Eläinten hyvinvoinnin seuranta.* Pykälässä säädetään eläinten hyvinvoinnin tarkastamisesta. Sen mukaan eläimet on tarkastettava vähintään kerran päivässä. Jos eläinten terveydentilassa tai hyvinvoinnissa havaitaan ennakoimattomia häiriöitä, on ryhdyttävä viipymättä toimiin häiriöiden korjaamiseksi. Hankkeessa olevien eläinten osalta asiasta on myös viipymättä ilmoitettava hankkeen toteuttamisesta vastaavalle henkilölle. Pykälän tarkoittamista vaatimuksista säädetään direktiivin 33 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja direktiivin liitteen III A jakson 3 kohdan 1 alakohdan b

alakohdassa. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin direktiivin tarkoittamalla tavalla siten, että tarkastuksen tulisi tehdä pätevä henkilö, ja tarkastuksen tulisi koskea eläinten hyvinvoinnin lisäksi myös eläinten olosuhteita. Pykälän 2 momenttia täsmennettäisiin siten, että myös siinä mainittaisiin nimenomaisesti eläintilojen olosuhteet. Vaatimus sisältyy direktiivin 33 artiklan 1 kohdan d alakohtaan.

6 §. Käsittely ja kohtelu. Pykälässä säädetään eläinten käsittelystä ja kohtelusta sekä eri eläinlajien ja eläinyksilöiden ryhmässä pitämisestä.

Pykälän 2 momentti koskee eläinten pitämisestä ryhmässä. Eläimen yksinään pitäminen on aina rajoitettava lyhimpään mahdolliseen. Säännöstä täsmennettäisiin direktiivin tarkoittamalla tavalla siten, että eläimellä tulisi aina olla näkö-, kuulo-, haju- tai kosketusyhteys muihin saman lajin eläimiin. Vaatimuksesta säädetään direktiivin liitteen III A jakson 3 kohdan 3 alakohdan a alakohdassa.

7 §. Juotto ja ruokinta. Pykälässä säädetään eläinten ruokinnan järjestämisestä, rehun koostumuksesta, puhtaudesta ja juomaveden saannista. Pykälän 4 momentti koskee muun muassa eläinten juomavettä ja automaattisia juottojärjestelmiä. Momenttia täsmennettäisiin direktiivin liitteen III A jakson 3 kohdan 5 alakohdan b alakohdan ensimmäisen virkkeen tarkoittamalla tavalla siten, että automaattisten juottojärjestelmien tarkistamisen ja huollon lisäksi järjestelmä olisi huuhdeltava säännöllisesti.

9 §. Poikkeaminen eläinten pitoa tai hoitoa koskevista vaatimuksista. Pykälän 1 momentissa säädetään mahdollisuudesta myöntää hankeluvassa tai toimintaluvassa poikkeus eläinten pitoa tai hoitoa koskevista vaatimuksista silloin, kun siihen on tieteellinen syy tai eläinten hyvinvointiin tai terveyteen liittyvä syy. Pykälän 2 momentti koskee vastaavaa eläinten pito- ja hoitovaatimuksista poikkeamista, kun kyseessä on yksittäinen eläin.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jonka mukaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettu poikkeaminen eläinten pitoa tai hoitoa koskevista vaatimuksista ei voi koskea 5 §:ssä tarkoitettua eläinten hyvinvoinnin seurantaa. Poikkeaminen olisi lisäksi toteutettava siten, että eläinten fysiologisten tarpeiden ja käyttäytymistarpeiden tyydyttämistä rajoitetaan mahdollisimman vähän. Vaatimuksesta säädetään direktiivin 33 artiklan 1 kohdan b alakohdassa. Poikkeus voi koskea mainitun artiklan 3 kohdan mukaan vain 1 kohdan a alakohtaa tai 2 kohtaa.

11 §. Apinat. Pykälässä säädetään apinoiden käyttämisestä tieteellisiin tai opetustarkoituksiin.

Apinoille saisi tehdä toimenpiteitä vain pykälän 1 momentissa säädettyjen vaatimusten täyttyessä. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa täsmennettäisiin siten, että siinä mainittaisiin mitä vammauttavalla kliinisellä tilalla tarkoitetaan. Täsmennys perustuu direktiivin 8 artiklan 1 kohdan b alakohdan toiseen alakohtaan.

12 §. Luonnosta pyydystetyt eläimet. Pykälän 2 momentissa säädetään eräiden luonnosta pyydystettävien apinoiden käyttämisestä tieteellisiin tai opetustarkoituksiin. Pykälässä viitataan direktiiviin 10 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan, jossa kielletään tiettyihin apinalajeihin kuuluvien

luonnosta pyydystettyjen yksilöiden käyttö. Säännöstä täsmennettäisiin viittaamalla myös 10 artiklan 1 kohdan kolmanteen alakohtaan, jossa säädetään itsensä ylläpitävän kannan määritelmästä.

18 §. Henkilöstön pätevyysvaatimukset. Pykälässä säädetään toiminnanharjoittajan henkilöstön pätevyysvaatimuksista. Pykälän 1 momentin johdantokappaleen mukaan hankkeita suunnittelevilla, eläimille toimenpiteitä tekevillä, eläimiä hoitavilla ja eläimiä lopettavilla henkilöillä tulee olla tehtäviensä kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot momentissa luetelluista asiakokonaisuuksista. Asiakokonaisuuksista säädetään direktiivin liitteessä V.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädetään eläinten tieteelliseen käyttöön liittyvästä etiikasta. Tätä kohtaa täsmennettäisiin direktiivin liitteen V 2 kohdan mukaisesti siten, se koskisi ihmisten ja eläinten väliseen suhteeseen, elämän itseisarvoon ja eläinten käyttöä tieteellisissä tarkoituksissa puoltaviin ja vastustaviin väitteisiin liittyvää etiikkaa. Pykälän 1 momentin 4 kohta koskee muun muassa eläinten anatomiaa, fysiologiaa ominaisuuksia ja lisääntymisbiologiaa. Tätä kohtaa täsmennettäisiin direktiivin liitteen V 3 kohdan mukaisesti maininnalla tarvittavasta lajikohtaisen biologian tuntemuksesta. Pykälän 1 momentin 10 kohta koskee muun muassa perusteita eläimen lopettamiselle tai hankkeesta poistamiselle. Tämä kohta korvattaisiin direktiivin liitteen V 9 kohdan mukaisella maininnalla inhimillisten päätepisteiden käytöstä.

21 §. Hankkeen toteuttamisesta vastaava henkilö. Pykälän 2 momentissa säädetään hankkeen toteuttamisesta vastaavan henkilön tehtävistä. Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan hankkeesta vastaavan henkilön on varmistettava, että hanke toteutetaan hankeluvan mukaisesti ja että sen toteuttamisessa noudatetaan sille hankeluvassa ja lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia. Hankkeesta vastaavan henkilön vastuulla on myös momentin 2 kohdan mukaan varmistaa, että havaittujen epäkohtien korjaamiseksi ryhdytään tarvittaviin toimiin ja nämä toimet kirjataan. Lisäksi hankkeesta vastaavan henkilön on momentin 3 kohdan varmistettava, että eläimille tutkimustarkoituksissa annetut lääkkeet merkitään 26 §:ssä tarkoitettuun kirjanpitoon. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 kohta, jonka mukaan hankkeen toteuttamisesta vastaavan henkilön olisi varmistettava, että tarpeettoman kivun, tuskan kärsimyksen tai pysyvän haitan aiheuttaminen eläimelle toimenpiteen aikana lopetetaan. Ehdotettu sääntely perustuu direktiivin 24 artiklan 2 kohdan a alakohtaan. Nykyisen momentin 1—3 kohta siirtyisivät 2—4 kohdaksi.

28 §. Hankeluvan hakeminen. Pykälässä säädetään koe-eläinlain 24 §:ssä tarkoitetun hankelupahakemuksen sisällöstä. Pykälän 2 momentti koskee hanke-ehdotusta ja sen perusteluja. Momentin 4 kohdassa säädetään muun muassa käytettäviä eläimiä ja eläinten alkuperää sekä niiden ikää koskevista selvityksistä. Säännöstä täsmennettäisiin siten, että siihen lisättäisiin maininta eläimen yksilönkehityksen vaiheesta, sekä maininta pito-olosuhteita koskevista selvityksistä. Lisäksi momentin 9 kohtaan lisättäisiin vaatimus siitä, että eläimelle kipua, tuskaa, kärsimystä ja pysyvää haittaa koskevan selvityksen tulisi kattaa ajanjakso eläimen syntymästä kuolemaan saakka. Ehdotettu sääntely perustuu direktiivin 37 artiklan 1 kohdan c alakohdan direktiivin liitteen VI 1 kohdan a alakohtaan, 4 ja 10 kohtaan.

29 §. Yksilökohtainen kirjanpito. Pykälässä säädetään koe-eläinlain 10 §:n 5 momentissa tarkoitettusta eläinlajien yksilökohtaisesta kirjanpidosta, joka koskee koiria, kissoja ja apinoita. Vaatimus näitä koskevasta yksilökohtaisesta kirjanpidosta perustuu direktiivin 31 artiklaan.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan kirjanpitoon tulee merkitä eläimen sopeuttamista koskevat tiedot. Mainittua kohtaa tarkennettaisiin siten, että siinä säädetäisiin eläinyksilön sosiaalisuutta

koskevista tiedoista. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi tietoa siitä, tuleeeko yksilö toimeen muiden samaa sukupuolta olevien lajitovereidensa kanssa. Sosiaalisuutta koskevat tiedot ovat tarpeen, kun eläimiä sopeutetaan uusiin olosuhteisiinsa esimerkiksi yksityisille ihmisille luovuttamisen yhteydessä. Ehdotettu sääntely vastaisi nykyistä paremmin direktiivin 31 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa.

LIITE 1

Luku 2

6. Kaniinit

Liitteen 6. kohdassa säädetään kaniinien pitopaikkoja ja hoitoa koskevista eläinlajikohtaisista vaatimuksista. Kohdan johdantokappaleeseen lisättäisiin selvennys siitä, että kaniinin suojassa olevan korotetun alueen on oltava sellainen, että kaniini pystyy muun muassa istumaan helposti sen päällä. Lisäksi johdannossa viitattaisiin kohtaan 6.4, jossa säädettäisiin uutena vaatimuksena yli 10 viikkoisten kaniinien korotetun alueen vähimmäismitoista. Kaniinien korotetun alueen kokovaatimuksista säädetään direktiivin liitteen III B jakson kohdassa 2.4. Direktiivissä esitetyt korotettujen alueiden optimaaliset mitat olisi tarkoituksenmukaista panna täytäntöön siten, että ne säädetään korotetun alueen vähimmäismitoiksi.

Liitteen kohtaa 6.1 muutettaisiin selvyuden vuoksi siten, että kohdan johdantokappaleen toinen virke korvattaisiin samassa kohdassa olevaan taulukkoon tehtävällä lisäyksellä.

LIITE 2

3. Taulukko

Taulukkoon tehtäisiin sammakkoeläinten sähkötaimnutukseen liittyvä tarkennus, jonka mukaan menetelmän käyttö edellyttäisi erityisvälineitä. Säännös on jäänyt epähuomiossa pois taulukosta direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä. Direktiivissä vastaava taulukko on liitteessä IV kohdassa 3.